

Burckhardt: Renæssancen

Bogen

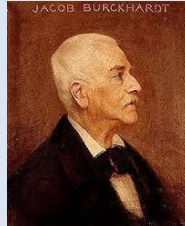
Burckhardt, Jacob: *Die Cultur der Renaissance in Italien: Ein Versuch. 2. durchgesehene Auflage*, 1869.

Bogen handler om den **udvikling, der satte i gang i en række norditalienske byer omkr. 1300** – Firenze, Milano, Venedig og mange flere. Tiden var urolig, fyldt med drama, krige, indbyrdes kampe mellem bystater, rige købmandsslægter, skrupelløse hærførere, der kæmpede for den eller dem, der betalte bedst.

I denne heksekedel opstod intet mindre end en af menneskehedens største kulturelle, kunstneriske, videnskabelige omvæltninger - en eksplosion af skaberkraft og kreativitet inden for snart sagt al menneskelig erkendelse. Nogle af de **største genier** nogensinde så dagens lys – **Leonardo da Vinci, Galilei, Rafael, Michelangelo** og flere andre. Man har diskuteret baggrunden. Vigtig var den **økonomiske udvikling**, hvor Italien og det øvrige Europa var på vej væk fra middelalderens feudalsamfund hen imod det moderne kapitalistiske samfund. De store **geografiske opdagelser** – **Columbus, Marco Polo, Vasco da Gama** – var en anden medvirkende faktor.

Burckhardts hovedtese var, at når alt dette skete netop på denne tid og på denne måde, hang det sammen med den såkaldte "renæssance": En "**genfødsel**" af de store idealer og forbilleder fra antikkens Grækenland og Rom fra ca. **500 f.Kr.** til ca. **500 e.Kr.** Udviklingen stod på gennem det meste af **1300-**, **1400-** og **1500-**tallet og spredte sig som en løbeild op gennem det øvrige Europa. Iflg. **Burckhardt** var det dette åndelige gennembrud, der førte til intet mindre end det moderne menneskes og den moderne vestlige civilisations fødsel.

Forfatteren

Forfatteren **Jacob Burckhardt** (1818-1897) kom fra Schweiz, landet på kanten mellem Nord-europa og Sydeuropa. Egentlig var han uddannet teolog inden for den særlige schweiziske protestantiske retning, kaldet calvinismen. Men hurtigt slog

han sig på den akademiske disciplin, som han efter manges mening var **grundlæggeren af: Kunsthistorien**. Gennem det meste af livet virkede han som historieprofessor i Basel.

Som ung drog han til det berømte **Humboldt-universitet** i Berlin. Her hørte han bl.a. forelæsninger af den lige så berømte grundlægger af moderne historievidenskab, **Leopold von Ranke**. **Gå til kilderne**, sagde **Ranke**. Hvis du interesserer dig for Renæssancen i Italien, skal du tage derned – se alle kunstværkerne, læse litteraturen fra dengang, studere byernes politiske historie.

Det var, hvad der skete: Livet igennem rejste **Burckhardt vidt og bredt i Italien**, studerede, beskrev, udforskede. Museer, kirker, palæer, byer, arkiver. Resultatet blev – foruden denne bog – bl.a. en af de første moderne "turistbøger" fra **1855**, kaldet **Cicerone: Eine Anleitung zum Genuss der Kunstwerke Italiens**, et værk, som skolen også ejer et eksemplar af i en fornem 4 binds udgave fra **1904**.

Gennem alt dette kom **Burckhardts** opfattelse af Renæssancen til at danne grundlag for meget af den måde vi den dag i dag betragter den **moderne historie**: En serie af begivenheder og udviklinger, der førte og fører mennesket frem mod stadig nye højder i selvindsigt og skaberkraft.

Baggrunden

Renæssancen er dybt relevant i nutiden: Hvorfor kan mennesket gå på månen? Hvorfor kan vi tale i mobiltelefon? Hvorfor interesserer vi os for nye ideer om hvordan livet skal leves eller samfundet indrettes? Hvorfor diskuterer vi konstant menneskerettigheder, magtstræb og moral? Eller robotter, klimakrise og pandemier? Alt dette og uendelig meget mere kan på en eller anden måde **føres tilbage til renæssancen**.

Og alt dette var i udgangspunktet, hvad **Burckhardt** formåede at sætte ord på. Han kom derfor allerede i sin samtid til at **danne skole** for en lang række videnskabers egen selvforståelse. F.eks. stod store filosoffer som **Nietzsche** og **Schopenhauer** i stor gæld til **Burckhardt**, når de gav sig i kast med at beskrive det moderne menneske – set i relation til religion, kunst, politik og videnskab.

Umiddelbart forestillede **Burckhardt** sig renæssancen som et **radikalt brud med den forudgående middelalder**. Den opfattelse blev hurtigt imødegået. Den "mørke middelalder" var ikke kun mørke og stagnation, sagde hans kritikere. Tænk på Højmiddelalderens katedraler, tænk på hele det mægtige filosofiske system ved navn skolastikken.

Deroverfor stod og står, at eftertidens tanker om **det skønne, det store, det sande** – ro, balance, symmetri, klarhed – er videreudviklinger af ideer fra Renæssancen. Hvilket også – og det er bagsiden af medaljen – gælder for fænomener som jagen efter nydelse, alt det sanselige, selvfølgelig, den hæmningsløse egoisme, ja, sågar viljen til eller muligheden for at gå i krig, måske med den ultimative selvdestruktion til følge...

På den led blev Renæssancen et **tveægget sværd** for den menneskelige selverkendelse.